

самостійною обставиною, що виключає протиправність діяння. Дослідження цього поняття почало розвиватися ще у давні часи, проте й досі не має єдиного підходу до розуміння правової природи уявної оборони. У зв'язку із неоднозначністю думок, значною кількістю наукових дискусій та новизною для державного кримінального законодавства актуальною залишається проблематика дослідження поняття уявної оборони як обставини, що виключає кримінальну протиправність діяння.

Література

1. Аніщук В.В. Розвиток законодавства про уявну оборону: історико-правий аналіз. *Держава і право*. Вип. 47. 2010. С. 539-544.
2. Аніщук В.В. Уявна оборона: кримінально-правова кваліфікація та відповідальність: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Луцьк, 2011. 26 с.
3. Дарсанія Л.В. Характеристика уявної оборони як обставини, що виключає злочинність діяння. *Зб. наук. праць Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди. Серія: «Право»*. Вип. 25. 2017. С. 133-139.
4. Конституція України від 28 чер. 1996 р. № 254к/96-вр. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр#Text> (дата звернення: 15.04.2022).
5. Кримінальний кодекс України від 05 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 15.04.2022).

УДК 343.241(043.2)

Радченко В.О., здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, Державний торговельно-економічний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Шведова Г.Л., к.ю.н., доцент

ПРИНЦИПИ ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ

Покарання є обов'язковим наслідком любого задовільного карного впровадження. Проте, як це покарання здійснюється, які критерії та процедури його втілення є більш складним питанням. Для того аби створити точну картину, щодо принципів призначення покарання в кримінальному праві нам потрібно дослідити думки різних науковців, стосовно цього питання. Призначення покарання ґрунтується на певних принципах, а саме: законності покарання; визначеності покарання в судовому вироку; обґрунтованості й обов'язковості мотивування покарання у вироку; гуманності покарання; індивідуалізації і справедливості покарання [1].

Що стосується законодавства та дослідження авторів цього питання,

то ми маємо наступну думку про те, що українське право потребує деяких змін. У контексті напрямів вдосконалення системи призначення покарання в Україні Є.О. Полянський обґрунтовує позицію, відповідно до якої раціоналізація законодавства України про призначення покарання може бути проведена шляхом включення до Загальної частини КК спеціальних правил призначення покарання за ненавмисні злочини, вчинені вперше умисні злочини невеликої та середньої тяжкості; а також вчинення рецидиву тяжкого або особливо тяжкого насильницького злочину або злочину, пов'язаного з організованою злочинною діяльністю у сфері незаконного обігу наркотичних речовин чи незаконної торгівлі зброєю, що виключає необхідність ревізії санкцій, викладених у статтях Особливої частини КК [2]. Також, щодо змін українського законодавства до американських норм висловився і інший український вчений: За результатами аналізу керівництв з призначення покарань у США, які, не підміняють, а уточнюють закон, пропонуючи раціональну систему диференціації покарань. Саме через це А.В. Савченко висловлює позицію на користь необхідності запозичення такого досвіду в Україні [3].

Окрім цього, ми маємо низку досліджень спрямованих на питання пом'якшення покарання та адаптації цього механізму під сучасні реалії: Для цього Т.І. Іванюк пропонує: а) на законодавчому рівні здійснити оцінку в балах обставин, які пом'якшують покарання, передбачених ч. 1 ст. 66 КК України, в умовно прийнятій системі балів від одного до п'яти; б) на стадії призначення покарання враховувати судам вплив на міру покарання всіх наявних у справі обставин, які пом'якшують покарання. У такий спосіб Т.І. Іванюк пропонує забезпечити вирішення проблеми відсутності критеріїв, які б могли бути використані для більш чіткого обрання виду та розміру покарання залежно від встановлених у провадженні обставин, які пом'якшують покарання [4]. У національному кримінальному праві України є положення про те, що для реалізації принципів призначення покарання існують правила, якими зобов'язаний користуватися суд призначаючи покарання кожній особі, винуватій у вчиненні будь-якого злочину.

А.С. Макаренко застосовує такий самий підхід, який закладений у державі, але крізь призму дослідження суддівського розсуду під час призначення покарання та під загальними засадами призначення покарання розуміє систему загальнообов'язкових правил, що формують підстави суддівського розсуду під час призначення покарання [5]. Також у науці існує думка стосовно того, що загальні засади призначення покарання слід приймати як критерії, або порядки: М.І. Бажанов розглядає загальні засади як встановлені законом критерії, якими повинен керуватися суд під час призначення покарання в кожній конкретній справі [6].

Цю думку розвиває також інший український вчений, висловлюючи

свою позицію: Т.В. Сахарук формулює визначення загальних засад призначення покарання як порядку визначення міри покарання, що відповідає тяжкості вчиненого злочину, особі винного й обставинам, що пом'якшують та обтяжують відповідальність, який забезпечується державою, розрахований на невизначене коло однотипних випадків і є обов'язковим для всіх і кожного в умовах певної ситуації [7].

Взагалі, загальні засади призначення покарання – це встановлені законом критерії, якими має керуватися суд під час призначення покарання в конкретній справі (врахування ступеня тяжкості та характеру небезпечності, призначення покарання в межах санкції з урахуванням положень Загальної частини кодексу. Водночас, на думку А.В. Наумова, загальні засади призначення покарання – це і є загальні принципи призначення покарання, у яких законодавчо зафіксовані і критерії такого призначення [8].

Отже загальні засади призначення покарання потрібні задля зручності суду. На мою думку, задум законодавця полягає в тому, щоб суд дотримувався зазначених правил. В цілому ці правила мають надати гарантію досягнення цілей покарання. Можна сказати що кожне покарання індивідуальне яке включає в себе тяжкість злочину, особу винного, а також обставин що пом'якшують або ж обтяжують покарання (п. 3 ч. 1 ст. 65 КК України).

Література

1. Бажанов М.І. Кримінальне право України. Загальна частина: підруч. Київ: Юрінком Інтер, 2005. 480 с.
2. Полянський Є.Ю. Призначення покарання за кримінальним правом США. Одеса, 2007. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/1421>
3. Савченко А.В. Порівняльний аналіз кримінального законодавства України та федерального кримінального законодавства Сполучених Штатів Америки. Київ, 2007. URL: <https://periodicals.karazin.ua/law/article/view/16326>
4. Іванюк Т.І. Обставини, які пом'якшують покарання, за кримінальним правом України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2006. 203 с.
5. Макаренко А.С. Суддівський розсуд при призначенні покарання в Україні. Одеса, 2012. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/855>
6. Бажанов М.Н. Назначение наказания по советскому уголовному праву. Київ, 1980. URL: <https://studfile.net/preview/5269417/page:84/>
7. Сахарук Т.В. Загальні засади призначення покарання за кримінальним правом України та зарубіжних країн: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Харківський нац. ун-т внутрішніх справ. Харків, 2006. 227 с.
8. Наумов А.В. Уголовное право. Общая часть: курс лекций. Москва: Юрид. лит., 2004. 496 с.